

Triangeldrama grogrund

Ett komplicerat triangeldrama mellan aktörerna USA, Pakistan och Afghanistan underminerar kriget mot terrorismen och förhindrar återuppbyggnaden av Afghanistan och dess demokrati, skriver journalisten Ahmed Rashid i en krönika på BBC News webbplats.

TEXT: AHMED RASHID

ÖVERSÄTTNING: CHARLOTTE HJUKSTRÖM

När talibanerna sköt ned en transporthelikopter full av amerikanska elitsoldater nära gränsen till Pakistan, aktualiserades än en gång det spända triangelförhållandet mellan Pakistan, Afghanistan och USA. Minst 16 amerikaner omkom vid den händelse som kostat flest amerikanska liv i Afghanistan sedan talibanregimen besegrades 2001.

Många afghanska och en del högt uppsatta amerikanska statstjänstemän hävdar att den återuppståndna talibanrörelsen får stöd och skydd hos vissa element i Pakistan. Det spända diplomatiska läget kommer inte som någon överraskning. Det har varit den blodigaste sommaren i Afghanistan på fyra år.

Både de afghanska och de amerikanska bedömarna verkar hysa uppfattningen att bin Ladin finns i Pakistan. De afghanska ledarna tar

detta som en upprättelse och har ökat kritiken mot Islamabad, medan Pakistan tar det som en kränkning.

Den 21 juni ringde USA:s president Bush till president Pervez Musharraf i Pakistan och bad honom enträget att tala med president Karzai för att förhindra en ännu djupare diplomatisk kris mellan Pakistan och Afghanistan. Detta utbrott av telefondiplomati dämpade tillfälligt ordkriget men konflikten bubblar fortfarande under ytan.

Egenintressen styr

I själva verket har ett komplicerat triangeldrama mellan USA, Pakistan och Afghanistan utspelats ända sedan 11 september. Det som håller konflikten igång är inte i första hand någon allians mot terrorismen utan de styrandes egna intressen förklädda till nationella intressen. Dragkampen mellan dessa motstridiga intressen fortsätter att utgöra ett hinder i kampen mot terrorismen och i försöken att bygga upp Afghanistan och dess demokrati.

President Bush har haft som högsta prioritet att få tag i bin Ladin och andra ledare inom al-Qaida, och det har gått före arbetet med att bygga upp Afghanistan eller utforma en strategi för att förhindra att talibanerna kommer tillbaka. Under de två

första åren efter talibanregimens fall satsade USA ynkligt små resurser på återuppbyggnaden och hade inga större planer på att bygga upp statliga institutioner som armé och polis. I stället förlitade man sig på att krigsherrarna skulle upprätthålla freden. Till och med jakten på bin Ladin prioriterades ned när trupper och övervakningsutrustning flyttades från Afghanistan till kriget i Irak.

Även om USA:s prioriteringar nu har ändrats till det bättre för Afghanistan, syns bristerna i den tidigare politiken fortfarande i form av en otyglad narkotikaproduktion, en stärkt talibanrörelse och en växande antiamerikanism bland vanliga afghaner på grund av uteblivet bistånd.

President Karzai har kritiserat USA:s tidigare strategi, eftersom han ser en pånyttfödd talibanrörelse med stöd av Pakistan och afghanska krigsherrar som det största hotet mot både Afghanistan och hans egen politiska överlevnad. För honom var al-Qaida aldrig något reellt hot. Dessutom ansåg Karzai att kriget i Irak var extremt farligt för Afghanistans framtid, eftersom det avledde västerlandets resurser och intresse för återuppbyggnaden av Afghanistan.

För Karzai utkämpas det verkliga kriget mot den militanta islamismen fortfarande vid gränsen mellan

för extremister

KLAS BJURSTRÖM

Pakistan och Afghanistan, inte i Irak som president Bush anser. Karzai har emellertid inte visat tillräcklig beslutsamhet för att tvinga amerikanerna att se verkligheten i vitögat. Därtill kommer att hans uppenbara beroende av USA har upprört både grannar och konservativa landsmän.

I stället för att använda USA:s inflytande till att skapa en regional allians med grannländerna och övertala dem att sluta störa utvecklingen i Afghanistan, skrev han under ett avtal om strategiskt partnerskap med Bush i maj, samtidigt som tiotusentals afghaner demonstrerade mot USA på grund av behandlingen av fångarna på Guantánamobasen. Tillfället var fruktansvärt illa valt och avtalet kunde ha väntat tills USA:s roll i Guantánamo, Irak och även Afghanistan hade blivit mindre kontroversiell. Det amerikanska missnöjet med president Karzai beror främst på att han misslyckats med att skaffa sig en organiserad politisk bas, trots framgången i presidentvalet förra året.

Parlamentsvalet

Nu går han in i parlamentsvalet i september utan något politiskt parti, någon nationell plattform eller någon tydlig ideologi. Genom att skylla sina problem på Pakistan drar han uppmärksamheten från sina egna miss-

lyckanden. Pakistans militärregim har utan tvivel – trots att diplomaterna förnekat det – gett talibanerna skydd och stöd sedan de drog sig tillbaka till Pakistan efter nederlaget 2001.

President Musharraf har spelat ett beslutsamt dubbelspel med amerikanerna i övertygelsen om att detta gynnar arméns intressen. I Pakistans huvudstad Islamabad vet man att alliansen mellan Pakistan och USA är tillfällig och bygger på kriget mot terrorismen – så länge det nu varar. Washingtons verkliga intresse ligger i att bygga upp Pakistans rival Indien till en skyddsvall i regionen – något som den pakistanska militären förtvivlat försöker förhindra eller åtminstone fördröja. Militären anser sig därför ha all anledning att hålla kvar amerikanerna i Afghanistan genom att stödja talibanerna, samtidigt som de håller Washington på gott humör genom att hjälpa till i jakten på al-Qaida.

Pakistan slog till mot al-Qaida först efter enorma påtryckningar från USA. Även om militären har förlorat över 500 man i Nordvästra gränsprovinserna (NWFP) i jakten på arabiska och centralasiatiska al-Qaidakrafter, har den inte agerat alls i provinsen Baluchistan där talibanerna har organiserat sig på nytt. Militären har inte heller slagit ned de pakistanska extremistgrupper

som kämpar på talibanernas sida eller i Kashmir. Dessutom ligger det i militärens eget intresse att hålla bin Ladin vid liv och på flykt, även om man inte säger det rent ut.

Den pakistanska arméns politiska allierade på hemmaplan är de islamistiska partier som styr i NWFP och Baluchistan och som har varit talibanernas ivriga påhjälp sedan 1990-talet. Genom att lägga sig i deras stöd till talibanerna så lite som möjligt, säkrar Musharraf sin egen politiska överlevnad samtidigt som han visar de islamistiska officerarna i armén att han inte är någon USA-lakej.

Det här politiska rävspalet har pågått alldeles för länge och hjälpt den militanta islamismen att blomstra i regionen. För att komma till rätta med extremismen krävs det att alla tre aktörerna skapar nya metoder för att tala med varandra – diskutera prioriteringar, problem och nationella intressen. Så länge de fortsätter att dra åt olika håll kommer talibanerna och al-Qaida att frodas. ■

Ahmed Rashid är författare, journalist och en av världens främsta Afghanistan-kännare. Han har bland annat skrivit böckerna *Talibanerna* och *Jihad* som du kan köpa på SAKs hemsida www.sak.se

